

περὶ συγκλήτου λαλήσαντος τὸ συνέδριον τοῦτο ἐρρύθμισε τὰ τῆς ὑπερτάτης τοῦ κράτους κυβερνήσεως, καὶ ἐνταῦτῷ ἔξησφάλισε τὰ δίκαια τῶν νεαρῶν ἡγεμόνων. Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον ἵσως προτέρημα τῆς συγκλήτου ἦτο ὅτι, συγκειμένη ἐκ τῶν ἀνωτέρων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἀρχόντων οἵτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἥσαν ἀνδρες ἐγκρατεῖς τῶν διαφόρων οἰκαδῶν τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας, διέσφε τὰς παραδόσεις τῆς διοικήσεως καὶ τῆς νομοθεσίας, ἢ ἐτρόπολόγει αὐτᾶς ἐπιτηδείως κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ συνετέλεσεν οὕτως ὑπὲρ πᾶν ἄλλο εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ δργανισμοῦ ἐκείνου, δι’ οὗ τὸ ἀνατολικὸν κράτος κατώρθωσεν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον νὰ ὑπάρξῃ καὶ νὰ εύπορησῃ.

Τὸ κράτος ἦτο διηρημένον ἐπὶ τῶν πρώτων χρόνων τῆς μακεδονικῆς δυναστείας εἰς 29 θέματα, ἐξ ὧν τὰ μὲν 17 ἀνήκον εἰς τὴν Ἀσίαν, τὰ δὲ 12 εἰς τὴν Εὐρώπην. Τὰ εἰς τὴν Ἀσίαν καταλεγόμενα θέματα ἥσαν τὸ Ἀνατολικόν, τὸ Ἀρμενιακόν, τὸ τῶν Θρακησίων, τὸ Ὀψίκιον, τὸ Ὁπτίματον, τὸ Βουκελλαριών, τὸ Παφλαγόνων, ἡ Χαλδία, ἡ Μεσοποταμία, ἡ Κολώνεια, ἡ Σεβάστεια, ἡ Λυκανδός, ἡ Σελεύκεια, τὸ Κιβυρραιωτῶν, ἡ Κύπρος, ἡ Σάμος, καὶ τὸ Αἴγαιον πέλαγος. Τὰ δὲ θέματα τῆς Δύσεως, ἥγουν τῆς Εὐρώπης, ἥσαν ἡ Θράκη, ἡ Μακεδονία, ὁ Στρυμών, ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ κυρίως Ἑλλάς, ἡ Πελοπόννησος, ἡ Κεφαλληνία, ἡ Νικόπολις, τὸ Δυρράχιον, ἡ Λογγιβαρδία, ἡ Σικελία καὶ ἡ Χερσόν. Ἀλλ’ ὁ κατάλογος οὗτος ὁ ἀναγραφεῖς κατὰ τὴν Περὶ θεμάτων πραγματείαν τοῦ Κωνσταντίνου Πορφυρογγενῆτον διαφέρει ἐν πολλοῖς ἐτέρων τινῶν καταλόγων⁽¹⁾. Ἐν τῷ ν’ κεφαλαίῳ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς Βασιλείου τάξεως εὑρίσκομεν ἐτερον πίνακα, ὃπου ἐλλείπουσι μέν τινα τῶν προσημειωθέντων θεμάτων, οἷον τὸ Ὁπτίματον καὶ ἡ Κύπρος, καταλέγονται δὲ ἐτέρα μη ἀναφερόμενα εἰς τὴν περὶ θεμάτων πραγματείαν, οἷον τὰ Χαροπαλόν, Λεοντοκόμεως καὶ Δαλματίας. Πάλιν δὲ ἐν τῷ νβ’ κεφαλαίῳ τῆς αὐτῆς Βασιλείου τάξεως ὑπάρχει ἐτέρος κατάλογος διόφορος ἀμφοτέρων τῶν προμημονευθέντων διότι ἐν αὐτῷ ἐλλείπουσι μὲν τὰ θέματα Σεβαστείας, Λυκανδοῦ, Μεσοποταμίας, Σελεύκειας, Λογγιβαρδίας, Κύπρου καὶ Ὁπτίματον, καταλέγονται δὲ τὰ θέματα Δαλματίας, Καππαδοκίας καὶ Χαροπαλοῦ. Πλὴν τούτου, ἐνῷ ἐν τῇ περὶ θεμάτων πραγματείᾳ συναντῶμεν ὡς τρίτον τῆς Δύσεως τὸν Στρυμόνα, καὶ ὡς ἔβδομον τὴν Κεφαλληνίαν, ἡ πραγματεία ἀμέσως ἐπιφέρει περὶ ἐκτέρου ἐξ αὐτῶν ὅτι δὲν ἀποτελεῖ ἕδιον θέμα, ἀλλὰ ὑπάγεται ὁ μὲν Στρυμών εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἡ δὲ Κεφαλληνία εἰς τὴν Πελοπόννησον. Τούτου δικαιοσύνης διατί ἐν τῇ ἀπαριθμήσει τῶν θεμάτων ἀναφέρονται ὡς ἕδια θέματα; καὶ διατί ἐν τοῖς κεφαλαίοις ν’ καὶ νβ’ τοῦ δευτέρου βιβλίου τῆς Βασιλείου τάξεως οἱ στρατηγοὶ Στρυμόνος καὶ Κεφαλληνίας μνημονεύονται ὡς ὅλως διακεκριμένοι τῶν στρατηγῶν Μακεδονίας καὶ Πελοποννήσου; Ἀλλά, καθὼς ἡξεύρομεν ἥδη, ἡ ἀκρίβεια δὲν ἦτο τὸ κυριώτερον προτέρημα τῶν μεσαιωνικῶν ἡμῶν συγγραφέων. Καὶ ἐπειτα οἱ τρεῖς ἐκεῖνοι κατάλογοι συνετάχθησαν πιθανώτατα κατὰ διαφόρους χρόνους· ἡ δὲ ἐκτασίς τοῦ κράτους ἐτρόπολογείτο συνεχῶς δι’ αὐξήσεων ἡ μειώσεων. Μικρὸν μάλιστα μετὰ τὸν Κωνσταντίνον Πορφυρογγενῆτον διὰ τῶν κατακτήσεων τοῦ Νικηφόρου Φωκᾶ, τοῦ Ἰωάννου Τσιμισκῆ καὶ τοῦ Βασιλείου Βουλγαροκτόνου τὸ κράτος ἀνεκτήσατο τὴν Κρήτην, τὸ βασίλειον τῆς Βουλγαρίας, καὶ ἄλλας χώρας, αἵτινες δὲν ἀναφέρονται εἰς τοὺς προπαρατεθέντας καταλόγους. Τελευταῖον τὰ δρια τῶν θεμάτων ἥσαν ἄλλοτε ἄλλως κεκανονισμένα.

(1) Περὶ τοῦ θέματος τοῦ Ἀρμενιακοῦ ἰδ. τόμ. Γ'. Τὸ θέμα τοῦ Ὁψίκιον ἔλαβε τὸ δόνομα ἐκ τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐλληνολατινικοῦ Ὁψίκιον (λατ. *Opicinum* ή *s e q u i u m = ὄπτακον*, θεραπεία, ἀκολουθία (*δψικεύω*=συνοδεύω, *δψικεύομαι* = ἀκολουθοῦμαι)). Ὁψίκιον ἐλέγετο ἐν αὐτοκρατορικῇ φροντὶ ἡ φρουρὰ τῶν ἀκολούθων τοῦ αὐτοκράτορος. Εκ τοῦ δόνοματος τοῦ θέματος τούτου σώζεται πιθανώτατα τὸ τοῦ νῦν Βεσικίου τοῦ ‘Ἐλλησπόντο’.